TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. balandžio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Mokėjimo paslaugos vidaus rinkoje – Direktyva 2007/64/EB – Materialinė taikymo sritis ir taikymo asmenims sritis – Eurais ar kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta suteikta mokėjimo paslauga – Kredito įstaigos suteikta mokėjimo paslauga – Mokėjimo nurodymo neįvykdymas arba netinkamas įvykdymas – Atsakingas asmuo – Riziką ribojančiais principais grindžiamos priežiūros procedūra – Skundų procedūra – Teisių gynimas ne teismo tvarka – Kompetentingos institucijos“

Byloje C-480/18

dėl *Augstākā Tiesa* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) 2018 m. liepos 13 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. liepos 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

„PrivatBank“ AS,

dalyvaujant

Finanšu un kapitāla tirgus komisija,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin, teisėjai K. Jürimäe ir N. Piçarra (pranešėjas),

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Latvijos vyriausybės, atstovaujamos I. Kucina ir J. Davidoviča,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir L. Dvořáková,

– Europos Komisijos, atstovaujamos I. Naglis ir H. Tserepa-Lacombe,

susipažinęs su 2019 m. lapkričio 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: latvių.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1), iš dalies pakeistos 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/111/EB (OL L 302, 2009, p. 97) (toliau – Direktyva 2007/64), 2 straipsnio 2 dalies ir 20, 21, 75 ir 80–82 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą, kurią pradėjo *PrivatBank AS*, kredito įstaiga, turinti buveinę Latvijoje, dėl *Finanšu un kapitāla tirgus komisija* (Finansų ir kapitalo rinkų komisija, Latvija, toliau – Rinkų komisija) sprendimo skirti jai baudą už mokėjimo nurodymo neįvykdymą teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyva 2007/64 2018 m. sausio 13 d. buvo panaikinta ir pakeista 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015, p. 35). Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kada susiklostė nagrinėjamos faktinės aplinkybės, pagrindinei bylai taikytina Direktyva 2007/64.

4 Direktyvos 2007/64 5, 6, 8, 10, 11, 14, 20, 43, 46 ir 50–52 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(5) Ši teisinė [mokėjimo paslaugų] struktūra turėtų užtikrinti nacionalinių nuostatų dėl riziką ribojančių reikalavimų derinimą, galimybę į rinką patekti naujiems mokėjimo paslaugų teikėjams, informavimo reikalavimus ir atitinkamas mokėjimo paslaugų vartotojų ir teikėjų teises bei pareigas. <…>

(6) Tačiau netikslinga, kad ši teisinė struktūra būtų visa apimanti. Ji turėtų būti taikoma tik tiems mokėjimo paslaugų teikėjams, kurių pagrindinė veikla yra mokėjimo paslaugų teikimas mokėjimo paslaugų vartotojams. <…>

<…>

(8) Būtina nurodyti tokių kategorijų mokėjimo paslaugų teikėjus, kurie gali teisėtai teikti mokėjimo paslaugas visoje [Sąjungoje], t. y. kredito įstaigas, kurios priima indėlius iš vartotojų, kurie gali būti naudojami mokėjimo operacijoms finansuoti ir kurioms toliau turėtų būti taikomi riziką ribojantys reikalavimai pagal 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo [(OL L 177, 2006, p. 1)]. <…>

<…>

(10) <…> Tikslinga įvesti naują mokėjimo paslaugų teikėjų kategoriją – „mokėjimo įstaigų“ kategoriją – numatant fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie nepriklauso egzistuojančioms kategorijoms, išduoti, laikantis griežtų ir išsamių sąlygų, leidimus teikti mokėjimo paslaugas visoje [Sąjungoje]. <…>

(11) <…> Reikalavimuose mokėjimo įstaigoms turėtų būti atspindėtas faktas, kad mokėjimo įstaigos vykdo vis labiau specializuotą ir ribotą veiklą, tokiu būdu atsirandanti rizika yra siauresnė ir ją lengviau stebėti bei kontroliuoti negu riziką, atsirandančią vykdant platesnio pobūdžio kredito įstaigų veiklą. <…>

<…>

(14) Valstybės narės turi paskirti institucijas, atsakingas už leidimų išdavimą mokėjimo įstaigoms, už nuolatinės kontrolės vykdymą ir už sprendimų dėl tų leidimų panaikinimo priėmimą. <…> Tačiau turėtų būti galimybė visus kompetentingų institucijų sprendimus užginčyti teismuose. <…>

<…>

(20) Kadangi vartotojai ir įmonės nėra vienodoje padėtyje, nereikia ir vienodo jų apsaugos lygio. Kadangi svarbu užtikrinti vartotojų teises nuostatomis, nuo kurių negalima nukrypti sudarant sutartį, įmonėms ir organizacijoms tikslinga leisti susitarti kitaip. <…> Bet kuriuo atveju tam tikros pagrindinės direktyvos nuostatos turėtų būti taikomos visada, neatsižvelgiant į vartotojo statusą.

<…>

(43) Siekiant padidinti mokėjimų veiksmingumą visoje [Sąjungoje], visiems mokėtojo inicijuotiems mokėjimams, nurodytiems eurais ar kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta, <…> turėtų būti taikomas maksimalus vienos dienos įvykdymo laikotarpis. <…> Atsižvelgiant į tai, kad nacionalinės mokėjimo infrastruktūros dažnai yra labai veiksmingos, ir siekiant užkirsti kelią dabartinio paslaugų lygio pablogėjimui, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama tinkamais atvejais palikti arba nustatyti taisykles, kuriose nustatomas trumpesnis nei vienos darbo dienos įvykdymo laikotarpis.

<…>

(46) <…> [V]isiškai tikslinga, išskyrus esant neįprastoms arba nenumatytoms aplinkybėms, nustatyti, kad mokėjimo paslaugų teikėjas būtų atsakingas už mokėjimo operacijos, kurią jis priėmė iš vartotojo, įvykdymą, išskyrus už gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo veiksmus ir neveikimą, už kurių pasirinkimą yra atsakingas tik gavėjas. <…> Jei mokėjimo suma yra įskaityta į gaunančiojo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą, gavėjas nedelsiant turėtų įgyti teisę pateikti reikalavimą savo mokėjimo paslaugų teikėjui dėl įskaitymo į jo sąskaitą.

<…>

(50) Būtina užtikrinti veiksmingą pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės nuostatų vykdymą. Todėl turėtų būti nustatytos tinkamos procedūros, pagal kurias bus galima teikti skundus dėl to, kad mokėjimo paslaugų teikėjai nesilaiko tų nuostatų, ir užtikrinti, kad prireikus bus skiriamos atitinkamos, veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.

(51) Nepažeidžiant vartotojų teisės iškelti bylą teisme, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad mokėjimo paslaugų teikėjų ir vartotojų konfliktai dėl šioje direktyvoje nustatytų teisių ir pareigų būtų sprendžiami lengvai prieinama ir ekonomiška ne teismo tvarka. <…>

(52) Valstybės narės turėtų nustatyti, ar teikti leidimus mokėjimo įstaigoms paskirtos kompetentingos institucijos taip pat galėtų būti kompetentingos institucijos taikant skundų ir teisių gynimo ne teismo tvarka procedūrą.“

5 Direktyvos 2007/64 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje nustatomos taisyklės, pagal kurias valstybės narės nustato šias šešias mokėjimo paslaugų teikėjų kategorijas:

a) kredito įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/48/EB 4 straipsnio 1 dalies a punkte, įskaitant [Sąjungoje] esančius kredito įstaigų, kurių pagrindinės buveinės yra [Sąjungoje] arba, pagal tos direktyvos 38 straipsnį, už jos ribų, filialus, kaip apibrėžta tos direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje;

<…>

d) mokėjimo įstaigos, kaip apibrėžta šioje direktyvoje;

<…>“

6 Direktyvos 2007/64 2 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma mokėjimo paslaugoms, teikiamoms [Sąjungoje]. Tačiau, išskyrus 73 straipsnį [Įskaitymo data ir disponavimas lėšomis], III [Mokėjimo paslaugų teikimo sąlygų skaidrumas ir informacijos reikalavimai] ir IV [Teisės ir pareigos, susijusios su mokėjimo paslaugų teikimu ir naudojimu] antraštinės dalys taikomos, kai tiek mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjo, tiek gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo arba mokėjimo operaciją atliekančio vieno mokėjimo paslaugų teikėjo buvimo vieta yra [Sąjungoje].

2. III ir IV antraštinės dalys taikomos eurais arba euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta teikiamoms mokėjimo paslaugoms.

<…>“

7 Šios direktyvos 4 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

<…>

4) mokėjimo įstaiga – juridinis asmuo, kuriam pagal 10 straipsnį buvo išduotas leidimas teikti ir vykdyti mokėjimo paslaugas visoje Sąjungoje;

<…>

10) mokėjimo paslaugų vartotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris naudojasi mokėjimo paslauga kaip mokėtojas ir (arba) kaip gavėjas;

11) vartotojas – fizinis asmuo, kuris pagal mokėjimo paslaugų sutartis, kurioms taikoma ši direktyva, veikia siekdamas kitų tikslų nei jo vykdoma prekyba, verslas ar profesija;

<…>“

8 Direktyvos 2007/64 II antraštinės dalies „Mokėjimo paslaugų teikėjai“ 20 straipsnyje „Kompetentingų institucijų paskyrimas“ numatyta:

„1. Kompetentingomis institucijomis, atsakingomis už leidimų išdavimą mokėjimo įstaigoms ir už riziką ribojančiais principais grindžiamą mokėjimo įstaigų priežiūrą, kurios turi vykdyti pagal šią antraštinę dalį nustatytas pareigas, valstybės narės paskiria viešosios valdžios institucijas arba įstaigas,

kurios yra pripažintos nacionalinės teisės aktuose arba kurias pripažįsta viešosios valdžios institucijos, kurioms nacionaliniuose teisės aktuose šiuo tikslu suteikti aiškūs įgaliojimai, įskaitant nacionalinius centrinius bankus.

<…>

2. Valstybės narės užtikrina, kad pagal 1 dalį paskirtos kompetentingos institucijos turėtų vis[u]s savo pareigoms atlikti būtinus įgaliojimus. <…>

<…>

5. Pagal 1 dalį negalima daryti prielaidos, kad kompetentingų institucijų reikalaujama prižiūrėti kitą mokėjimo įstaigų verslo veiklą, nei priede išvardytų mokėjimo paslaugų teikimą <…>“

9 Šios direktyvos II antraštinės dalies 21 straipsnyje „Priežiūra“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingų institucijų vykdomos kontrolės priemonės, skirtos patikrinti, ar nuolat laikomasi šios antraštinės dalies, būtų proporcingos, tinkamos ir pritaikomos atsižvelgiant į mokėjimo įstaigų patiriamą riziką.

Siekiant patikrinti, kaip laikomasi šios antraštinės dalies, kompetentingos institucijos visų pirma turi teisę imtis šių veiksmų:

a) reikalauti, kad mokėjimo įstaiga pateiktų visą informaciją, kurios reikia stebint, kaip laikomasi nuostatų;

b) atlikti patikrinimus vietoje – mokėjimo įstaigoje, tarpininko ar filialo, mokėjimo įstaigos atsakomybe teikiančio mokėjimo paslaugas, ar bet kurio išorės subjekto, kuriam perduodamas veiklos vykdymas, būstinėje;

c) teikti rekomendacijas ir gaires bei atitinkamais atvejais nustatyti privalomosios galios administracines nuostatas;

<…>

2. Neribodamos leidimų panaikinimo procedūrų ir baudžiamosios teisės nuostatų, valstybės narės numato, jog jų atitinkamos kompetentingos institucijos gali mokėjimo įstaigoms arba toms įstaigoms, kurios iš tikrųjų kontroliuoja mokėjimo įstaigų veiklą, ir kurios pažeidžia įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su jų mokėjimo paslaugų veiklos priežiūra ar vykdymu, priimti arba taikyti baudas ar priemones, kuriomis konkrečiai siekiama pašalinti pastebėtus pažeidimus arba jų priežastis.

<…>“

10 Iš tos direktyvos 51 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio matyti, kad jeigu mokėjimo paslaugų naudotojas nėra vartotojas, šalys gali nuspręsti, kad, be kita ko, tos direktyvos 75 straipsnis netaikomas visas ar iš dalies.

11 Direktyvos 2007/64 75 straipsnyje „Mokėjimo operacijos neįvykdymas arba netinkamas įvykdymas“ nustatyta:

„1. Mokėtojui inicijavus mokėjimo nurodymą, jo mokėjimo paslaugų teikėjas <…> atsako mokėtojui už tinkamą mokėjimo operacijos vykdymą, išskyrus jei jis gali įrodyti mokėtojui ir, atitinkamais atvejais gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kad gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas mokėjimo operacijos sumą gavo pagal 69 straipsnio 1 dalies nuostatas – tokiu atveju gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas yra atsakingas gavėjui už tinkamą mokėjimo operacijos vykdymą.

Kai mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjui kyla atsakomybė pagal pirmą pastraipą, jis nepagrįstai nedelsdamas grąžina mokėtojui neįvykdytos ar netinkamai įvykdytos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atstato mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma nurašyta, likutį, kuris būtų, jei netinkamai įvykdyta mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.

Kai gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui kyla atsakomybė pagal pirmą pastraipą, jis nedelsdamas suteikia gavėjui mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais įskaito atitinkamą sumą į gavėjo mokėjimo sąskaitą.

<…>

2. <…>

Neįvykdytos ar netinkamai įvykdytos mokėjimo operacijos, už kurią gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas neatsako pagal pirmą ir antrą pastraipas, atveju, mokėtojui atsako mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas. Kai mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas yra šiuo atveju atsakingas, jis tinkamai ir nepagrįstai nedelsdamas grąžina mokėtojui neįvykdytos arba netinkamai įvykdytos mokėjimo operacijos sumą ir kiekvienu atveju atstato mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma nurašyta, likutį, kuris būtų, jei netinkamai įvykdyta mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.

<…>“

12 Šios direktyvos 80 straipsnyje „Skundai“ nurodyta:

„1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų sukurtos procedūros, pagal kurias mokėjimo paslaugų vartotojai ir kitos suinteresuotos šalys, įskaitant vartotojų asociacijas, galėtų kompetentingoms institucijoms pateikti skundus, jei įtaria, kad mokėjimo paslaugų teikėjai pažeidė šios direktyvos nuostatas įgyvendinančių nacionalinės teisės aktų nuostatas.

2. Tinkamais atvejais ir nedarant poveikio teisei paduoti skundą teismui pagal nacionalinę proceso teisę, kompetentingos institucijos savo atsakyme skundą pateikusį asmenį informuoja apie 83 straipsnyje nustatyta tvarka sukurtas skundų ir teisių gynimo ne teismo tvarka procedūras.“

13 Tos direktyvos 81 straipsnio „Sankcijos“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės nustato už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus taikomų sankcijų taisykles ir imasi visų būtinų priemonių jų įgyvendinimui užtikrinti. Sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

14 Direktyvos 2007/64 82 straipsnio „Kompetentingos institucijos“ 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad 80 straipsnio 1 dalyje ir 81 straipsnio 1 dalyje numatytas skundų nagrinėjimo procedūras ir sankcijas atitinkamai administruotų institucijos, turinčios įgaliojimus užtikrinti, kad būtų laikomasi pagal šiame skirsnyje nustatytus reikalavimus priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų.“

15 Šios direktyvos 83 straipsnio „Teisių gynimas ne teismo tvarka“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatytos tinkamos ir veiksmingos skundų ir teisių gynimo ne teismo tvarka procedūros, skirtos spręsti mokėjimo paslaugų vartotojų ir jų mokėjimo paslaugų teikėjų ginčus dėl pagal šią direktyvą kylančių teisių ir pareigų, atitinkamais atvejais pasitelkiant esamas įstaigas.“

16 Iš tos direktyvos 86 straipsnio „Visiškas suderinimas“ matyti, kad, nedarant poveikio joje numatytoms išimtims, kai šioje direktyvoje „numatytos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba nustatyti kitų nuostatų, nei nustatytos šioje direktyvoje“.

Latvijos teisė

17 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos *Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums* (Mokėjimo paslaugų ir elektroninių pinigų įstatymas, *Latvijas Vēstnesis*, 2010, Nr. 43; toliau – Mokėjimo paslaugų įstatymas) 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

Šio įstatymo 57[–]96 [ir] 98[–]104 straipsnių nuostatos taikomos mokėjimo paslaugų teikėjams, teikiantiems mokėjimo paslaugas Latvijoje, kai mokėtojo ir gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas yra valstybėje narėje, o mokėjimo paslauga teikiama eurais arba valstybės narės valiuta.“

18 Mokėjimo paslaugų įstatymo 49 straipsnyje numatyta:

„Kad būtų patikrinta, ar įstaigų veikla atitinka šio įstatymo reikalavimus, Rinkų komisija turi teisę:

1) pareikalauti, kad įstaiga pateiktų patikrinimui reikalingą informaciją;

2) atlikti patikrinimus įstaigoje.“

19 Mokėjimo paslaugų įstatymo 56 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Jeigu Rinkų komisija nustato, kad įstaiga nesilaiko šio įstatymo <…> II[–]VI skyrių reikalavimų arba tiesiogiai taikomų Sąjungos institucijų priimtų teisės aktų, ji ragina įstaigą nedelsiant imtis būtinų priemonių tokiai situacijai ištaisyti.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje numatytų nuostatų, Rinkų komisija yra įgaliota įgyvendinti vieną ar kelias iš šių priemonių:

<…>

5) skirti baudas iki 100 000 [Latvijos latų (LVL) (apie 140 000 eurų)].“

20 Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnyje nurodyta:

„1. Jeigu mokėtojas pateikia mokėjimo pavedimą, mokėjimo paslaugų teikėjas yra atsakingas mokėtojui už tinkamą mokėjimo vykdymą, nebent jis gali įrodyti mokėtojui ir tam tikrais atvejais gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kad gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas gavo mokėjimo sumą pagal šio įstatymo 94 straipsnio 1 dalį. Jeigu mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas gali pateikti tokius įrodymus, už tinkamą mokėjimo įvykdymą atsako gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas.

<…>

9. Jei mokėjimas neįvykdomas ar įvykdomas netinkamai, o gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas pagal šį straipsnį neatsako, mokėtojui atsako mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas.

10. Jeigu mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas yra atsakingas pagal šio straipsnio 9 dalį, jis nedelsdamas grąžina mokėtojui mokėjimo, kuris nebuvo įvykdyta arba kuris buvo klaidingai įvykdytas, sumą ar grąžina mokėtojo mokėjimo sąskaitą, iš kurios buvo išskaičiuota nagrinėjama mokėjimo suma, kad ji būtų tokia, kokia būtų buvusi, jei nebūtų atliktas klaidingas mokėjimas.“

21 Mokėjimo paslaugų įstatymo 105 straipsnyje nustatyta:

„<…>

2. Vadovaudamasi teisės aktais, Rinkų komisija išnagrinėja mokėjimo paslaugų naudotojų arba elektroninių pinigų turėtojų, kurie neturi būti laikomi vartotojais, kaip tai suprantama pagal Vartotojų apsaugos įstatymą, skundus dėl šio įstatymo VII[–]XIV skyrių nuostatų nesilaikymo, jeigu dėl šio nesilaikymo kilo arba gali kilti didelė žala mokėjimo paslaugų naudotojų ar minėtų elektroninių pinigų turėtojų grupės interesams (kolektyviniams interesams). <…>

<…>

5. Jeigu nagrinėdama administracinę bylą Rinkų komisija konstatuoja, kad dėl šio įstatymo VII[–]XIV skyrių pažeidimo kilo arba gali kilti didelė žala mokėjimo paslaugų naudotojų ar elektroninių pinigų turėtojų, kurie neturi būti laikomi vartotojais, kaip tai suprantama pagal Vartotojų apsaugos įstatymą, kolektyviniams interesams, ji yra įgaliota priimti sprendimą, kuriuo mokėjimo paslaugų teikėjas arba elektroninių pinigų išleidėjas įpareigojamas nutraukti šio įstatymo nuostatų nesilaikymą arba ištaisyti padarytus pažeidimus ir nustatyti terminą šiuo tikslu reikalingiems veiksmams įgyvendinti.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22 2011 m. lapkričio 16 d. *Forcing Development Ltd* pateikė *PrivatBank*, kurio klientė ji yra, mokėjimo nurodymą, siekdama pervesti 394 138,12 JAV dolerių (USD) (apie 347 130 eurų) į Lietuvoje įsteigtame banke *Snoras, AB* (toliau – *Snoras*) atidarytą trečiojo asmens sąskaitą.

23 Tą pačią dieną 15 val. 08 min. Lietuvos bankas pranešė *Snorui* apie savo sprendimą įpareigoti jį taikyti moratoriumą ir uždrausti teikti bet kokias finansines paslaugas.

24 Tą pačią dieną 15 val. 24 min. *PrivatBank* pagal SWIFT sistemą taip pat perdavė *Snorui* mokėjimo nurodymą, iš *Forcing Development* sąskaitos nurašė 394 138,12 USD (apie 347 130 eurų) sumą ir pervedė lėšas į savo atitinkamą sąskaitą šiame banke.

25 Kadangi *PrivatBankPrivatBank* pervestas lėšas *Snoras* gavo 16 val. 20 min., šis bankas įrašė lėšas į atitinkamą *PrivatBank* sąskaitą, tačiau dėl Lietuvos centrinio banko moratoriumo lėšas užblokavo šioje sąskaitoje ir jų neįrašė į trečiojo asmens sąskaitą, bet ir negrąžino jų *PrivatBank*.

26 *PrivatBank* pareiškė *Snorui* reikalavimą dėl 394 138,12 USD (apie 347 130 eurų).

27 2012 m. spalio 25 d. *Forcing Development* kreipėsi į Rinkų komisiją su skundu dėl *PrivatBank*, tvirtindama, kad šis negrąžino suteiktos sumos, skirtos mokėjimo pavedimui įvykdyti.

28 2013 m. liepos 4 d. sprendimu Rinkų komisija visų pirma konstatavo, kad pagal Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnio 9 dalį *PrivatBank* yra atsakingas už *Forcing Development* mokėjimo nurodymo vykdymą, nurodė *PrivatBank* įvertinti būtinybę pakeisti savo vidaus kontrolės sistemą ir procedūras ir ne vėliau kaip 2013 m. rugpjūčio 30 d. pranešti apie šio įvertinimo rezultatus, taip pat galiausiai skyrė *PrivatBank* 100 000 LVL baudą (apie 140 000 EUR).

29 Šis sprendimas buvo patvirtintas 2013 m. spalio 17 d. Rinkų komisijos sprendimu. Tame sprendime Rinkų komisija dar kartą pabrėžė, kad *PrivatBank* atsakomybė kyla pagal Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnio 1 ir 9 dalis, nes jis negalėjo įrodyti, kad *Snoras* gavo mokėjimo sumą per nustatytą terminą. Ji pridūrė, kad nebuvo įrodyta, jog *PrivatBank* ir *Forcing Development* susitarė dėl kitų nuostatų, skirtų jų tarpusavio santykiams reglamentuoti.

30 2013 m. lapkričio mėn., remdamasi einamosios sąskaitos valdymo sutartimi, sudaryta su *PrivatBank*, *Forcing Development* paprašė arbitražo tvarka grąžinti *PrivatBank* suteiktą sumą mokėjimo nurodymui įvykdyti.

31 2014 m. vasario 4 d. arbitražo teismas atmetė *Forcing Development* prašymą. Jis nusprendė, kad *PrivatBank* įvykdė pareigas pagal Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnio 1 dalį ir Direktyvą 2007/64, nes *Snoras* gavo iš *PrivatBank* sumą, reikalingą atitinkamam mokėjimo nurodymui įvykdyti. Arbitražo teismo teigimu, pagal Mokėjimo paslaugų įstatymą mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjui nenustatoma pareiga savo banko sąskaitose disponuoti pakankamomis sumomis, kad būtų galima nedelsiant įvykdyti galimus visų jo klientų mokėjimo pavedimus. Šis įstatymas tik nustato mokėjimo paslaugų teikėjams terminą – ne vėliau kaip iki darbo dienos, einančios po naudotojų mokėjimo pavedimų pateikimo, – įvykdyti tokius pavedimus ir pervesti į gavėjo arba gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo banko sąskaitą būtiną sumą.

32 *PrivatBank* pateikė *Administratīvā apgabaltiesa* (Apygardos administracinis teismas, Latvija) ieškinį dėl šio sprendimo 29 punkte nurodyto 2013 m. spalio 17 d. sprendimo panaikinimo ir tariamai patirtos turtinės žalos atlyginimo. Grįsdamas savo ieškinį *PrivatBank* nurodė, kad *Snoras* jam nepranešė apie mokėjimo neįvykdymą per jų santykius reguliuojančioje sutartyje numatytą terminą. Prie bylos medžiagos jis pridėjo 2014 m. vasario 4 d. arbitražo teismo sprendimą kaip įrodymą.

33 *Administratīvā apgabaltiesa* (Administracinis apygardos teismas) jį atmetė 2015 m. rugpjūčio 5 d. sprendimu. Šis teismas konstatavo, kad, pirma, dėl to, jog *PrivatBank* nepasirūpino pakankamu savo sąskaitos aprūpinimu lėšomis banke *Snoras*, nebuvo galima laiku įvykdyti *Forcing Dévelopment* mokėjimo nurodymo, antra, pagal Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnį *Snoras* nėra atsakingas už mokėjimo nurodymo neįvykdymą, nes jis neturėjo lėšų jam įvykdyti. Dėl banke *Snoras* turimo *PrivatBank* kredito minėtas teismas konstatavo, kad nagrinėjamą sumą teisiškai valdė *PrivatBank*, nors jis ir neturėjo prieigos prie jos. Tas teismas padarė išvadą, kad, nepaisant 2014 m. vasario 4 d. arbitražo teismo sprendimo, Rinkų komisija teisingai konstatavo, jog *PrivatBank* pažeidė Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnio 9 dalį, įpareigojo įvertinti būtinybę pakeisti savo vidaus kontrolės sistemą ir procedūras ir skyrė jam 100 000 LVL (apie 140 000 EUR) baudą, kad išvengtų tokių įvykių pasikartojimo. *Administratīvā apgabaltiesa* (Apygardos administracinis teismas) neatsižvelgė į 2014 m. vasario 4 d. arbitražo teismo sprendimą.

34 *PrivatBank* pateikė kasacinį skundą dėl *Administratīvā apgabaltiesa* (Apygardos administracinis teismas) sprendimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

35 *PrivatBank* pirmiausia teigia, kad pirmosios instancijos teismas, pripažinęs jo atsakomybę pagal Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnio 9 dalį, viršijo savo kompetenciją. Iš tiesų, kadangi jo atsakomybė *Forcing Development*, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamo mokėjimo nurodymo vykdymu, kyla iš civilinės, o ne iš administracinės teisės, šis teismas buvo saistomas 2014 m. vasario 4 d. arbitražo teismo, turinčio jurisdikciją civilinės teisės srityje, sprendimo. Be to,

kadangi arbitražo teismas nusprendė, kad *PrivatBank* nėra atsakingas už mokėjimo nurodymo neįvykdymą, Rinkų komisija negali jo įpareigoti pakeisti vidaus kontrolės sistemos. Tokiomis aplinkybėmis baudos skyrimas neturi jokio pateisinimo.

36 Be to, *PrivatBank* tvirtina, kad Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnis leidžia paslaugų teikėją atleisti nuo bet kokios atsakomybės šių paslaugų naudotojams, jeigu jie dėl to susitarė. Kadangi *PrivatBank* ir *Forcing Development* sudarė einamosios sąskaitos valdymo sutartį, pagal kurią numatyta, kad pirmasis nėra atsakingas už pervedamas lėšas tarp bankų sistemų, jo atsakomybė turėjo būti vertinama atsižvelgiant į minėtos sutarties sąlygas, o ne į Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnį.

37 Rinkų komisija pastabose dėl kasacinio skundo pirmiausia pažymi, kad Mokėjimo paslaugų įstatymo 105 straipsnio 2 dalimi jai suteikta kompetencija nagrinėti mokėjimo paslaugų naudotojų, kurie neturi būti laikomi vartotojais, pateiktus skundus. Be to, ji pažymi, kad kadangi *PrivatBank* yra kredito įstaiga, o ne mokėjimo įstaiga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 4 straipsnio 4 punktą, 2013 m. spalio 17 d. sprendimas buvo priimtas remiantis *Kredītiestāžu likums* (Kredito įstaigų įstatymas) 113 straipsniu, kuriuo Rinkų komisijai suteikta kompetencija priimti sprendimus dėl kredito įstaigų, kurios nesilaiko joms taikytinų teisės aktų. Tokiomis aplinkybėmis Rinkų komisija mano, kad ji gali kontroliuoti *PrivatBank*, kaip mokėjimo paslaugų teikėją, be kita ko, kiek tai susiję su jo atsakomybe pagal Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnį, kuriuo įgyvendinamas Direktyvos 2007/64 75 straipsnis.

38 Atsakydama į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą dėl Mokėjimo paslaugų įstatymo taikymo ginčui, susijusiam su mokėjimo paslaugų teikimu JAV doleriais, Rinkų komisija teigia, kad kredito įstaiga gali pasirinkti taikyti šio įstatymo reikalavimus paslaugoms, kurios nėra teikiamos eurais arba euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta, jeigu mano, kad tokių paslaugų atveju ji gali laikytis šių reikalavimų. Rinkų komisija, remdamasi *PrivatBank* vidaus aktais, daro išvadą, kad toks buvo jo pasirinkimas, todėl jo veiklą nagrinėjo atsižvelgdama į atitinkamas Mokėjimo paslaugų įstatymo nuostatas.

39 Šiuo klausimu Rinkų komisija pažymi, kad net jei pagal Mokėjimo paslaugų įstatymą, remiantis Direktyvos 2007/64 51 straipsniu, leidžiama susitarti dėl tam tikrų šių nuostatų išimčių, kai mokėjimo paslaugų naudotojas nėra vartotojas, tokia galimybe negali būti naudojamasi nesąžiningai, piktnaudžiaujant dominuojančia padėtimi, kurioje atsidūrė kredito įstaiga, siekdama susitarti dėl atsakomybės sistemos, kurios tikslas yra apeiti Mokėjimo paslaugų įstatymo 99 straipsnyje numatytą tvarką ir perkelti klientui visą atsakomybę dėl mokėjimo nurodymo neįvykdymo. Būtent atsižvelgiant į šį argumentą reikia vertinti 2005 m. balandžio 11 d. *PrivatBank* ir *Forcing Development* sudarytą einamosios sąskaitos valdymo sutartį. Vis dėlto šia sutartimi ne nukrypstama nuo specialių Direktyvos 2007/64 nuostatų taikymo, bet visiškai joms prieštaraujama.

40 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, pirma, dėl Mokėjimo paslaugų įstatyme numatytos skundų procedūros suderinamumo su Direktyva 2007/64, kai šios paslaugos teikiamos ne eurais arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta. Antra, jam kyla klausimas dėl įgaliojimų, kuriuos šis įstatymas suteikia Rinkų komisijai vykstant tokiai procedūrai, suderinamumo su šia direktyva.

41 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad Mokėjimo paslaugų įstatymas suteikia teisę Rinkų komisijai nagrinėti ne tik skundus dėl eurais arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta suteiktų mokėjimo paslaugų, bet ir skundus dėl bet kuria kita valiuta teikiamų mokėjimo paslaugų, nors pagal Direktyvos 2007/64 2 straipsnio 2 dalį jos 80–82 straipsniuose numatytas skundų procedūras galima taikyti tik eurais arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta teikiamoms mokėjimo paslaugoms.

42 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsnių taikymo sritis neapsiriboja mokėjimo paslaugomis, kurios teikiamos eurais arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta. Taigi iš šių nuostatų, ypač iš šios direktyvos 20 straipsnio 5 dalies, galima daryti išvadą, kad institucijos, kurių paskyrimas privalomas valstybėms narėms pagal minėtas nuostatas, yra kompetentingos užtikrinti, kad būtų laikomasi ne tik šios direktyvos II antraštinės dalies nuostatų, bet ir tos direktyvos III ir IV antraštinių dalių nuostatų, kiek tai susiję su mokėjimo paslaugų, teikiamų kita nei euras arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta, teikimo veikla.

43 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nors Direktyva 2007/64 nacionalinėms institucijoms, kaip antai Rinkų komisijai, suteikta kompetencija apima ir mokėjimo paslaugų, teikiamų trečiųjų šalių valiuta, teikėjų veiklą, reikėtų patikslinti šių institucijų kompetencijos ribas taikant šios direktyvos 75 straipsnį.

44 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad Mokėjimo paslaugų įstatymas nesuteikia teisės Rinkų komisijai spręsti mokėjimo paslaugų teikėjų ir naudotojų ginčų, nes tokia kompetencija veikiau priklauso sandorio dalyviams (104 straipsnis), Latvijos komercinių bankų asociacijos tarpininkui ar teismams (106 straipsnis). Šiomis aplinkybėmis reikia patikslinti, ar pagal Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsniuose numatytą riziką ribojančiais principais grindžiamos priežiūros procedūrą arba pagal šios direktyvos 80 straipsnyje numatytas skundų procedūras Rinkų komisija turi kompetenciją spręsti ginčus tarp mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo, kilusius dėl tos direktyvos 75 straipsnyje nurodytų teisinių santykių, ir nustatyti už mokėjimo operacijos neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą atsakingą asmenį. Jei atsakymas būtų teigiamas, reikėtų nustatyti arbitražo teismo sprendimo, kuriuo išsprendžiamas mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo ginčas, įrodomąją galią.

45 Tokiomis aplinkybėmis *Augstākā Tiesa* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar su [Direktyvos 2007/64] 2 straipsnio 2 dalimi yra suderinami nacionalinės teisės aktai, numatantys, kad [Rinkų] komisija yra kompetentinga nagrinėti mokėjimo paslaugų vartotojų skundus, įskaitant skundus, susijusius su mokėjimo paslaugomis, neteikiamomis eurais ar valstybės narės nacionaline valiuta, taigi ir konstatuoti [Mokėjimo paslaugų] įstatymo pažeidimus ir skirti sankcijas?

2. Ar [Direktyvos 2007/64] 20 straipsnio 1 ir 5 dalys ir 21 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinamos kaip numatančios galimybę kompetentingai institucijai prižiūrėti ir skirti sankcijas taip pat ir dėl mokėjimo paslaugų, neteikiamų eurais arba euro zonai nepriklausančios valstybės [narės] valiuta?

3. Ar kompetentinga institucija, siekdama vykdyti [Direktyvos 2007/64] 20 ir 21 straipsniuose numatytas priežiūros funkcijas ar siekdama taikyti direktyvos 80–82 straipsniuose numatytas skundų nagrinėjimo procedūras, turi teisę spręsti iš [Direktyvos 2007/64] 75 straipsnyje nurodytų teisinių santykių kylančius ginčus tarp mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo ir nustatyti, kas yra už neįvykdytą ar netinkamai įvykdytą operaciją atsakingas asmuo?

4. Ar kompetentinga institucija, vykdydama minėtos direktyvos 20 ir 21 straipsniuose numatytas priežiūros funkcijas ar taikydama direktyvos 80–82 straipsniuose numatytas skundų procedūras, turi atsižvelgti į arbitražo teismo sprendimą, kuriuo išspręstas ginčas tarp mokėjimo paslaugų teikėjo ir mokėjimo paslaugų vartotojo?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

46 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2007/64 2 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad ja nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos šios direktyvos 82 straipsnyje nurodyta valdžios institucija yra kompetentinga nagrinėti skundus ir skirti sankcijas už mokėjimo paslaugas, teikiamas trečiosios valstybės valiuta.

47 Pirmiausia reikia priminti, kad Direktyvos 2007/64 2 straipsnio 2 dalyje nurodytos III ir IV antraštinės dalys susijusios atitinkamai su sąlygų skaidrumu ir informacijos reikalavimais, taikomais visų šios direktyvos 1 straipsnyje išvardytų kategorijų teikėjų teikiamoms mokėjimo paslaugoms, ir su teisėmis ir pareigomis, susijusiomis su šių paslaugų teikimu ir naudojimu. Šios antraštinės dalys taikomos eurais arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta teikiamoms mokėjimo paslaugoms su sąlyga, kuri numatyta šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje, kad mokėtojo ir gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjai arba vienintelis mokėjimo operacijoje dalyvaujantis mokėjimo paslaugų teikėjas yra būtų įsisteigęs Sąjungoje.

48 Be to, reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2007/64 86 straipsnį, kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali nei palikti galioti, nei priimti jokių nuostatų, kurios skiriasi nuo nustatytųjų šioje direktyvoje.

49 Kaip savo išvados 37 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šiuo atveju, kiek tai susiję su pasidalijamosios kompetencijos sritimi, kaip tai suprantama pagal kartu taikomas SESV 2 straipsnio 2 dalies ir 4 straipsnio 2 dalies a punkto nuostatas, ir atsižvelgiant į tai, kad Sąjunga priimdama Direktyvą 2007/64 nepasinaudojo savo kompetencija suderinti mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, teikiamų ne šios valstybės narės valiuta, sritį, valstybės narės gali taikyti, be kita ko, šios direktyvos III ir IV antraštinių dalių nuostatas, skirtas eurais arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta teikiamoms mokėjimo paslaugoms, ir tos kategorijos paslaugoms.

50 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2007/64 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos šios direktyvos 82 straipsnyje nurodyta valdžios institucija turi kompetenciją nagrinėti skundus ir skirti sankcijas už mokėjimo paslaugas, teikiamas trečiosios valstybės valiuta.

Dėl antrojo klausimo

51 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2007/64 20 straipsnio 5 dalis ir 21 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinamos taip, kad šios direktyvos 20 straipsnio 1 dalyje nurodyta valdžios institucija turi kompetenciją atlikti patikrinimus ir skirti sankcijas už nacionalinės teisės aktų, įgyvendinančių tos direktyvos III ir IV antraštinių dalių nuostatas, pažeidimus, kai mokėjimo paslaugos teikiamos trečiosios valstybės valiuta.

52 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį klausimą grindžia, pirma, konstatavimu, kad Direktyvos 2007/64 II antraštinės dalies, kurioje, be kita ko, yra 20 ir 21 straipsniai, materialinei taikymo sričiai netaikoma tokia pati išimtis, kokia įtvirtinta jos 2 straipsnio 2 dalyje, todėl šios antraštinės dalies nuostatos taip pat taikomos mokėjimo paslaugoms, teikiamoms kita valiuta nei euras arba kita euro zonai nepriklausančios valstybės narės valiuta. Antra, remdamasis Direktyvos 2007/64 20 straipsnio 5 dalimi jis daro išvadą, kad kompetentingos institucijos, kaip jos suprantamos pagal šią nuostatą, taip pat turi teisę vykdyti priežiūrą, siekdamos patikrinti, ar laikomasi šios direktyvos III ir IV antraštinių dalių nuostatų, ir taikyti sankcijas už šių nuostatų pažeidimą.

53 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad kompetentingos institucijos, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2007/64 20 straipsnį, turi užduotį stebėti mokėjimo įstaigas, kad prižiūrėtų kaip laikomasi šios direktyvos II antraštinės dalies nuostatų (šiuo klausimu žr. 2016 m. kovo 10 d. Sprendimo *Safe Interenvíos*, C-235/14, EU:C:2016:154, 91 ir 93 punktus).

54 Antra, kaip savo išvados 46 punkte pažymėjo generalinis advokatas, be to, kad Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsniai yra šios direktyvos II antraštinės dalies 1 skyriuje „Mokėjimo įstaigos“, iš šių nuostatų matyti, kad jos taikomos tik tos direktyvos 4 straipsnio 4 punkte apibrėžtoms mokėjimo įstaigoms. Taigi šių nuostatų taikymo asmenims sritis apsiriboja mokėjimo paslaugų teikėjų kategorija, kurią sudaro šios mokėjimo įstaigos, todėl kredito įstaigos nepatenka į šią taikymo sritį.

55 Tai, kad kredito įstaigos nepatenka į Direktyvos 2007/64 II antraštinės dalies taikymo asmenims sritį, patvirtina šios direktyvos 8 ir 11 konstatuojamosios dalys. Iš tiesų iš šių nuostatų matyti, kad kredito įstaigoms, priimančioms naudotojų indėlius, kurie gali būti naudojami mokėjimo operacijoms finansuoti, turi būti taikomi Direktyvoje 2006/48 nustatyti riziką ribojančiais principais grindžiami reikalavimai, o mokėjimo įstaigoms, dėl kurių specializuotos ir siauresnės veiklos atsiranda konkretesnė ir paprastesnė rizika nei ta, kuri būdinga kredito įstaigų veiklai, taikomi šioje direktyvoje nustatyti reikalavimai.

56 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad *PrivatBank* yra kredito įstaiga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 1 straipsnio 1 dalies a punktą, kuriame nurodomas Direktyvos 2006/48 4 straipsnio 1 punkto a papunktis, o ne mokėjimo įstaiga.

57 Kadangi Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsniai *ratione personae* netaikomi kredito įstaigoms, nebūtina atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrąjį klausimą.

Dėl trečiojo klausimo

58 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsniai ar jos 80–82 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos valdžios institucijos, kurioms jie skirti, naudodamosi savo atitinkama kompetencija, yra įgaliotos spręsti ginčus tarp mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo, kilusius dėl mokėjimo operacijos nevykdymo arba netinkamo vykdymo, pagal 75 straipsnį nustatydamos asmenį, atsakingą už šį nevykdymą arba netinkamą vykdymą.

59 Pirmiausia reikia priminti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 54 ir 55 punktuose, Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsniai netaikomi, kai, kaip pagrindinėje byloje, viena iš ginčo šalių yra kredito įstaiga, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies a punktą, o ne mokėjimo įstaiga, kaip tai suprantama pagal jos 4 straipsnio 4 punktą. Vadinasi, į trečiąjį klausimą, kiek jis susijęs su tos direktyvos 20 ir 21 straipsniais, atsakyti nereikia.

60 Be to, kiek tai susiję su Direktyvos 2007/64 80–82 straipsniais, nors pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalį šios nuostatos netaikomos mokėjimo paslaugoms, teikiamoms trečiosios valstybės valiuta, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju nacionalinės teisės aktų leidėjas nustatė, jog šios nuostatos taikytinos tokioms mokėjimo paslaugoms, todėl Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti tas nuostatas prejudicine tvarka (pagal analogiją žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Cicala*, C-482/10, EU:C:2011:868, 17 punktą ir 2019 m. kovo 13 d. Sprendimo *E.*, C-635/17, EU:C:2019:192, 35 punktą).

61 Taigi, pirma, reikia pažymėti, kad, kaip nurodyta Direktyvos 2007/64 50 konstatuojamojoje dalyje, jos 80–82 straipsniuose numatytomis procedūromis siekiama leisti nagrinėti skundus, pateiktus dėl mokėjimo paslaugų teikėjų, kurie neatitinka nuostatų, kurių jie privalo laikytis, įskaitant šios direktyvos III ir IV antraštinių dalių nuostatas, ir užtikrinti, kad prireikus būtų taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.

62 Antra, reikia pažymėti, kad, be Direktyvos 2007/64 80–82 straipsniuose valstybėms narėms numatytos pareigos nustatyti skundų ir sankcijų skyrimo procedūras šiose nuostatose nurodytais tikslais, šios direktyvos 83 straipsnyje jos taip pat įpareigojamos nustatyti tinkamas ir veiksmingas teisių gynimo ne teismo tvarka procedūras, skirtas mokėjimo paslaugų vartotojų ir jų mokėjimo paslaugų teikėjų ginčams dėl pagal šią direktyvą kylančių teisių ir pareigų spręsti, atitinkamais atvejais pasitelkiant esamas įstaigas. Kaip nurodyta tos direktyvos 51 konstatuojamojoje dalyje, ši lengvai prieinama ir nebrangi ginčų sprendimo neteismine tvarka priemonė nepažeidžia vartotojų teisės kreiptis į teismą.

63 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 2007/64 83 straipsnyje numatyta teisių gynimo ne teismo tvarka procedūra, kuria siekiama išspręsti mokėjimo paslaugų teikėjų ir naudotojų ginčus, siekiama tikslo, kuris nesutampa su šios direktyvos 80 straipsnyje numatytų skundų procedūrų tikslu. Iš tiesų pastarųjų tikslas nėra nei išspręsti atitinkamų mokėjimo paslaugų teikėjų ir vartotojų ginčus, nei nustatyti civilinės atsakomybės už šiomis aplinkybėmis patirtą žalą. Vis dėlto tai nereiškia, kad kompetentinga institucija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2007/64 82 straipsnį, negali taikyti nacionalinių nuostatų, kuriomis įgyvendinamos šios direktyvos 75 straipsnio nuostatos, kad išnagrinėtų pagal jos 80 straipsnį pateikto skundo pagrįstumą ir taikytų sankcijas už šių nuostatų pažeidimus pagal jos 81 straipsnį.

64 Darytina išvada, kad institucija, kompetentinga nagrinėti skundus ir skirti sankcijas pagal Direktyvos 2007/64 80–82 straipsnius, nėra įgaliota, naudodamasi iš šių nuostatų kylančia kompetencija, spręsti mokėjimo paslaugų teikėjų ir naudotojų ginčų. Tokią išvadą, be kita ko, patvirtina tos direktyvos 80 straipsnio 2 dalis, pagal kurią ši institucija, priimdama sprendimą dėl mokėjimo paslaugų vartotojo skundo, prireikus privalo informuoti pareiškėją apie tai, kad egzistuoja pagal tos direktyvos 83 straipsnį įtvirtinta galimybė teises ginti ne teismo tvarka.

65 Tiesa, kad Direktyvos 2007/64 80–82 straipsniuose ir šios direktyvos 83 straipsnyje numatytą kompetenciją gali įgyvendinti viena ir ta pati nacionalinė institucija, kaip aiškiai numatyta šios direktyvos 83 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su jos 52 konstatuojamąja dalimi. Vis dėlto net ir tokiu atveju Direktyvos 2007/64 80–82 straipsniuose numatytos skundų ir sankcijų skyrimo procedūros ir šios direktyvos 83 straipsnyje numatyta teisių gynimo ne teismo tvarka procedūra lieka atskiros ir savarankiškos, todėl nacionalinei institucijai skundų ir sankcijų skyrimo procedūros atveju suteikta kompetencija negali būti įgyvendinama pagal teisių gynimo ne teismo tvarka procedūrą, ir atvirkščiai.

66 Trečia, reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2007/64 51 straipsnį, kai mokėjimo paslaugų naudotojas nėra vartotojas, šalys gali nuspręsti, kad, be kita ko, šios direktyvos 75 straipsnis netaikomas visas ar iš dalies. Tos direktyvos 20 konstatuojamojoje dalyje, į kurią atsižvelgiant turi būti aiškinamas šis 51 straipsnis, iš tiesų pabrėžiama, kad kadangi vartotojai ir įmonės nėra tokioje pačioje padėtyje, jiems nereikia vienodo apsaugos lygio. Toje 20 konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad dėl to, jog svarbu užtikrinti vartotojų teises nuostatomis, nuo kurių negalima nukrypti sudarant sutartį, įmonėms ir organizacijoms tikslinga leisti susitarti kitaip. Vis dėlto toje pačioje 20 konstatuojamojoje dalyje priduriama, kad bet kuriuo atveju tam tikros esminės Direktyvos 2007/64 nuostatos visada turėtų būti taikomos neatsižvelgiant į naudotojo statusą.

67 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad *Forcing Development*, kuri yra įmonė, o ne vartotoja, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 4 straipsnio 11 punktą, sudarydama 2005 m. balandžio 11 d. einamosios sąskaitos valdymo sutartį susitarė su *PrivatBank*, kad jų, kaip mokėjimo paslaugų vartotojo ir teikėjo, santykiams nebūtų taikomos vidaus teisės nuostatos, kuriomis įgyvendinamas šios direktyvos 75 straipsnis.

68 Šiomis aplinkybėmis, kaip savo išvados 103 punkte pažymėjo generalinis advokatas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti šios einamosios sąskaitos valdymo sutarties atitiktį nacionalinėms nuostatoms, kuriomis įgyvendinama Direktyva 2007/64, siejamoms su, be kita ko, jos 20 konstatuojamąja dalimi.

69 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2007/64 80–82 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos kompetentinga institucija, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, nėra įgaliota, taikant šios direktyvos 75 straipsnyje įtvirtintus kriterijus, spręsti ginčus tarp mokėjimo paslaugų naudotojų ir teikėjų dėl mokėjimo operacijos nevykdymo arba netinkamo vykdymo, kai ši institucija įgyvendina savo kompetenciją nagrinėti mokėjimo paslaugų naudotojų skundus ir skirti sankcijas mokėjimo paslaugų teikėjams už taikytinų nuostatų pažeidimus. Šie ginčai turi būti išspręsti pasinaudojant Direktyvos 2007/64 83 straipsnyje minima ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūra, nepažeidžiant nacionalinėje proceso teisėje numatytos teisės kreiptis į teismą. Jei nacionalinės teisės aktų leidėjas nusprendė suteikti įgaliojimus, išplaukiančius, pirma, iš šios direktyvos 80–82 straipsnių ir, antra, iš jos 83 straipsnio, vienai ir tai pačiai institucijai, ji turi įgyvendinti kiekvieną iš šių kompetencijų kategorijų savarankiškai tik pagal jai atitinkamai taikomą procedūrą.

Dėl ketvirtojo klausimo

70 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar institucijos, kompetentingos atitinkamai vykdyti riziką ribojančiais principais grindžiamą priežiūrą pagal Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsnius, nagrinėti skundus ir skirti sankcijas pagal šios direktyvos 80–82 straipsnius, turi atsižvelgti į arbitražo teismo sprendimą, priimtą kilus vartotojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo ginčui.

71 Pirmiausia reikia pažymėti, kad šio sprendimo 59 ir 60 punktuose padarytos išvados taip pat taikomos atsakant į šį klausimą. Iš tiesų, pirma, Direktyvos 2007/64 20 ir 21 straipsniai netaikomi tokiai bylai kaip pagrindinė byla, todėl atsakymas į klausimo dalį, susijusią su šių nuostatų aiškinimu, tampa nereikalingas. Antra, nacionalinės teisės aktų leidėjas nusprendė taikyti šios direktyvos 80–82 straipsnius į tos direktyvos taikymo sritį nepatenkančioms mokėjimo paslaugoms, todėl tai pagrindžia Teisingumo Teismo kompetenciją atsakyti į šią klausimo dalį.

72 Šiuo klausimu pirmiausia reikia konstatuoti, kad Direktyvoje 2007/64 nėra jokios nuostatos, susijusios su arbitražo teismo sprendimo įrodomąja galia vykstant šios direktyvos 80 ir 82 straipsniuose nurodytoms skundų ir sankcijų skyrimo procedūroms.

73 Iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad, nesant šį klausimą reglamentuojančių Sąjungos teisės aktų, kiekviena valstybė narė turi nustatyti administracinių ir teismo procedūrų, kurios skirtos teisės subjektų iš Sąjungos teisės kildinamoms teisėms apsaugoti, taisykles, su kuriomis yra susijusi dokumento įrodomoji vertė, laikydamosi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (šiuo klausimu žr. 1976 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Rewe-Zentralfinanz ir Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, 5 punktą ir 2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Craeynest ir kt.*, C-723/17, EU:C:2019:533, 54 punktą) ir nepažeisdamos Sąjungos teisės veiksmingumo (šiuo klausimu žr. 2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Orizzonte Salute*, C-61/14, EU:C:2015:655, 50 punktą ir 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Diallo*, C-246/17, EU:C:2018:499, 46 punktą).

74 Be to, reikia priminti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 63 punkte, skundų ir sankcijų skyrimo procedūrų pagal Direktyvos 2007/64 80–82 straipsnius ir šios direktyvos 83 straipsnyje numatytų ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūrų, kurioms priskirtinos ir arbitražo teismo procedūros, uždaviniai ir tikslai skiriasi.

75 Darytina išvada, kad galimybė per skundų ir sankcijų skyrimo procedūras pagal Direktyvos 2007/64 80–82 straipsnius atsižvelgti į dokumentą, pateiktą pasinaudojus ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūra pagal šios direktyvos 83 straipsnį, yra ribota atsižvelgiant į konkrečius skundų ir sankcijų skyrimo procedūrų tikslus ir subjektyvias teises, kurios turi būti užtikrintos šiomis aplinkybėmis.

76 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą nacionalinės teisės aktų leidėjas turi teisę suteikti kompetentingai institucijai įgaliojimus per Direktyvos 2007/64 80–82 straipsniuose numatytas skundų ir sankcijų skyrimo procedūras atsižvelgti į arbitražo teismo sprendimą, kuriuo išsprendžiamas naudotojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo, su kuriais susijusios šios procedūros, ginčas, su sąlyga, kad per tas procedūras šiam sprendimui suteikta įrodomąja galia nebus galima pažeisti jų uždavinio ir tikslų, atitinkamų asmenų teisių į gynybą arba šios institucijos galimybės savarankiškai vykdyti savo teises ir įgaliojimus, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

77 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1. **2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB, iš dalies pakeistos 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/111/EB, 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos šios direktyvos 82 straipsnyje nurodyta valdžios institucija turi kompetenciją nagrinėti skundus ir skirti sankcijas už mokėjimo paslaugas, teikiamas trečiosios valstybės valiuta.**

2. **Direktyvos 2007/64, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/111, 20 ir 21 straipsniai netaikomi *ratione personae* kredito įstaigoms.**

3. **Direktyvos 2007/64, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/111, 80–82 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos kompetentinga institucija, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, nėra įgaliota, siekdama taikyti šios direktyvos 75 straipsnyje įtvirtintus kriterijus, spręsti ginčus tarp mokėjimo paslaugų naudotojų ir teikėjų dėl mokėjimo operacijos nevykdymo arba netinkamo vykdymo, kai ši institucija įgyvendina savo kompetenciją nagrinėti mokėjimo paslaugų naudotojų skundus ir skirti sankcijas mokėjimo paslaugų teikėjams už taikytinų nuostatų pažeidimus. Šie ginčai turi būti išspręsti pasinaudojant Direktyvos 2007/64 83 straipsnyje minima ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūra, nepažeidžiant nacionalinėje proceso teisėje numatytos teisės kreiptis į teismą. Jei nacionalinės teisės aktų leidėjas nusprendė suteikti įgaliojimus, išplaukiančius, pirma, iš šios direktyvos 80–82 straipsnių ir, antra, iš jos 83 straipsnio, vienai ir tai pačiai institucijai, ji turi įgyvendinti kiekvieną iš šių kompetencijų kategorijų savarankiškai tik pagal jai atitinkamai taikomą procedūrą.**

4. **Pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą nacionalinės teisės aktų leidėjas turi teisę suteikti kompetentingai institucijai įgaliojimus per Direktyvos 2007/64, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/111, 80–82 straipsniuose numatytas skundų ir sankcijų skyrimo procedūras atsižvelgti į arbitražo teismo sprendimą, kuriuo išsprendžiamas naudotojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo, su kuriais susijusios šios procedūros, ginčas, su sąlyga, kad per tas procedūras šiam sprendimui suteikta įrodomąja galia nebus galima pažeisti jų uždavinio ir tikslų, atitinkamų asmenų teisių į gynybą arba šios institucijos galimybės savarankiškai vykdyti savo teises ir įgaliojimus, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

Parašai.